



SUMARNI INVENTAR

HR – DAZD – 189

MJESNI NARODNI ODBOR MRLJANE

1945. – 1952.

Izradila: Barbara Crnković, arhivist

NOVALJA, 2018.

SADRŽAJ

OPIS FONDA

1. Identifikacija
2. Kontekst
3. Sadržaj i ustroj
4. Uvjeti dostupnosti i korištenja
5. Dopunski izvori
6. Kontrola opisa
7. Područje napomena
8. Sumarni inventarni popis arhivskog gradiva

UVOD

Nakon 2. svjetskog rata u svibnju 1945. godine na teritoriju Hrvatske uspostavljaju se nove upravno-teritorijalne jedinice i nova tijela vlasti. Najviša tijela državne vlasti na svim razinama od mjesta do oblasti postaju narodni odbori, a nazivi mjesni, općinski, rajonski, gradski, kotarski, okružni i oblasni narodno-oslobodilački odbor mijenjaju se temeljem Zakona o promjeni naziva narodno-oslobodilačkih odbora u mjesni, općinski, rajonski, gradski, kotarski, okružni i oblasni narodni odbor¹. Tim zakonom započeo je razvoj lokalne samouprave u Hrvatskoj. Opći zakon o narodnim odborima (SL FNRJ 43/1946.) i Zakon o administrativno-teritorijalnoj podjeli NR Hrvatske (NN NRH60/1947.) donose razvoj narodnih odbora koji su se osnivali na različitim teritorijalno-administrativnim razinama pa su se prema tome i razlikovali (kotarski, gradski, općinski).

Sumarni inventar donosi fond Mjesnog narodnog odbora Mrljane čije je gradivo nastalo u razdoblju od 1945.-1952. godine.

¹ NN NRH 3/1945.

1. IDENTIFIKACIJA

- 1.1. Signatura: HR- DAZD -189
- 1.2. Klasifikacijska oznaka: A.5.7.
- 1.3. Naslov: Mjesni narodni odbor Mrljane
- 1.4. Vrijeme nastanka gradiva: 1945.-1952.
- 1.5. Razina opisa: Fond
- 1.6. Količina: 1 kutija; 0,10 d/m

2. KONTEKST

- 2.1. Naziv stvaratelja: Mjesni narodni odbor Mrljane
- 2.2. Sjedište stvaratelja: Mrljane
- 2.3. Pravni položaj: tijelo lokalne uprave
- 2.4. Upravna povijest (vrijeme i mjesto djelovanja):

Na temelju Zakona o promjeni naziva Narodno-oslobodilačkih odbora iz 1945. nastao je Mjesni narodni odbor Mrljane kao pravni slijednik Mjesnog narodno-oslobodilačkog odbora Mrljane.

Ustav FNRJ kao najnižu upravno-teritorijalnu jedinicu u strukturi državne vlasti navodi mjesto(selo, manji grad). Na temelju Općeg zakona o narodnim odborima (NN NRH 43/1946.) navodi se da su narodni odbori „organi državne vlasti preko kojih narod vrši svoju vlast u administrativno-teritorijalnim jedinicama“². Osnivaju se na području administrativno-teritorijalnih jedinica: mjesta(sela i manjih gradova), gradova, kotara, okruga odnosno oblasti. U selima i manjim gradovima osnivaju se mjesni narodni odbori.

Godine 1947. donesen je Zakon o administrativno-teritorijalnoj podjeli NR Hrvatske (NN NRH 60/1947.) u kojem su navedeni svi mjesni narodni odbori. Mjesni narodni odbor Mrljane je prema tom zakonu bio u sastavu kotara Zadar.

Godine 1950. izašao je Zakon o administrativno-teritorijalnoj podjeli NR Hrvatske (NN NRH 27/1950.) kojim su utvrđene brojne teritorijalne promjene na razini mjesnih narodnih odbora. Uz kotar Zadar formiran je još i kotar Zadar-otoci sa sjedištem u Zadru. Prema toj podjeli MNO Mrljane pripao je kotaru Zadar-otoci, Oblast Dalmacija.

Zakonu je priloženo Uputstvo o pripajanju područja ukinutih mjesnih narodnih odbora drugim administrativno-teritorijalnim jedinicama .

Sljedeća se promjena dogodila 1952. godine novim Zakonom o provođenju reorganizacije narodnih odbora³ u kojem je istaknuta podjela NR Hrvatske na kotare,

² NN NRH 43/1946.

³ NN NRH 16/1952.

gradske općine i općine. Tim zakonom u Hrvatskoj je formirano 89 kotara i 737 općina. Općina je bila osnovna političko-teritorijalna cjelina, a kotar je obuhvaćao skupinu općina udruženih najčešće na regionalnoj osnovi. Konstituiranjem narodnih odbora općine kao najnižeg organa vlasti prestaju s radom mjesni narodni odbori i njegovi organi.⁴

Mjesni narodni odbor Mrljane prestaje s djelovanjem, a njegovo područje pripada pod nadležnost novoosnovanog Narodnog odbora gradske općine Pašman.

2.5. Nadležnost, funkcije i područje djelovanja

Općim zakonom o narodnim odborima iz 1946. godine (NN NRH 43/1946.) regulirana su sva pitanja djelovanja narodnih odbora. Iz njega proizlaze temeljna načela, nadležnosti i zadatci mjesnih narodnih odbora. Prema tom zakonu posebna nadležnost mjesnog narodnog odbora bila je u ostvarivanju privrednog plana, materijalno-kulturnom podizanju mjesta, komunalnim zadacima, unapređenju obrta i mjesne industrije, kao i posredstvo u pravilnoj razmjeni dobara između sela i grada. U tom cilju mjesni narodni odbori obavljaju ove poslove:

a) u području plana

- donošenje i ostvarivanje mjesnog privrednog plana;
- prikupljanje statističkih podataka;
- razmatranje planova onih ustanova i poduzeća na svom području koja stoje pod rukovodstvom viših organa državne vlasti;

b) u području poljoprivrede

- upravljanje seoskim (mjesnim) pašnjacima, livadama, mjesnim rasadnicima, stanicama poljoprivrednih oruđa, mjesnom veterinarskom ambulantom;
- staranje o unapređenju voćarstva i vinogradarstva, o šumama mjesnog značaja;
- sudjelovanje u provedbi agrarne reforme i kolonizacije;

c) u području komunalnog života

- upravljanje mjesnim izvorima, bunarima, vodovodom i kanalizacijom i nadzor nad njima;
- staranje o javnoj rasvjeti, upotrebi električne energije za potrebe mjesnog stanovništva;
- osnivanje i rukovođenje mjesnim ustanovama kao što su obrtne radionice, briačnice, pekare, gostionice, hoteli te nadzor nad takvim privatnim radnjama;
- upravljanje mjesnim državnim stambenim zgradama;

⁴ NN NRH 16/1952.

- upravljanje radovima na izgradnji mjesta i mjesnih puteva;
- obavljanje svih komunalnih poslova koji nisu dani u nadležnost drugim organima;

d) u području trgovine i obrta

- upravljanje državnim mlinovima mjesnog značenja i nadzor nad njima;
- nadzor nad zadružnim i privatnim obrtnim radionicama i trgovačkim poduzećima;
- određivanje norme za raspodjelu namirnica u mjestu na temelju općedržavnih normi racioniranja;
- evidencija o kretanju cijena, kontrola zalihe robe kod zadruga, trgovaca i sl. ;
- upravljanje mjesnim sajmištem;

e) u oblasti financija

- donošenje mjesnog budžeta
- ubiranje i određivanje mjesnih javnih davanja
- ubiranje neposrednih i posrednih poreza u mjestu, kontrola izvršavanja obveza pojedinaca, zadruga i poduzeća prema državi;
- zaključivanje zajmova uz odobrenje vlade narodne republike;

f) u području radnih odnosa

- organizacija i raspoređivanje ljudske radne snage za javne radove
- kontrola izvršavanja propisa o uporabi radne snage, o radnom vremenu, dohotcima, nadnicama i socijalnom osiguranju radnika;

g) u području narodnog prosvjećivanja

- osnivanje i vođenje analfabetskih tečajeva;
- briga za kulturni napredak mjesta osnivanjem kulturnih domova, kinematografa, čitaonica i sl.;
- materijalno uzdržavanje osnovnih i mjesnih škola, nadzor nad upisivanjem i pohađanjem djece osnovnih škola;

h) u području socijalnog staranja i narodnog zdravlja

- briga o djeci bez roditelja, pomaganje obiteljima poginulih boraca;

- osnivanje pučkih kuhinja i domova, skloništa za siromašne, dječjih vrtića i jaslica;

- osnivanje ambulanti, zdravstvenih stanica i drugih mjesnih zdravstvenih ustanova te nadzor nad privatnim liječnicima i ljekarnama;

- upravljanje grobljima;

i) u ostalim područjima

- vođenje matičnih knjiga, sklapanje brakova;

- vođenje administrativnog i administrativno-kaznenog postupka u okviru svoje nadležnosti;

- evidencija stanovnika mjesta;

- prijenos pošte gdje nema poštanskih ustanova;

- nadzor nad svim društvenim organizacijama mjesnog značaja;

- sudjelovanje u provedbi izbora za sve organe državne vlasti, vođenje biračkih popisa.

Statutom svakog mjesnog narodnog odbora utvrđuje se njegova nadležnost u lokalnom djelokrugu.

2.6. Administrativni ustroj

Brojevni sastav narodnih odbora određivao se na temelju norme koja se određuje republičkim zakonom uzimajući u obzir broj stanovništva, opseg i složenost privrednih, kulturnih i drugih lokalnih odnosa. Prema Općem zakonu o narodnim odborima⁵ iz 1946. godine u mjesni narodni odbor bira se od 7 do 35 odbornika, a prema zakonu⁶ iz 1949. godine od 11 do 45 odbornika. Njihov je mandat bio opoziv, a uživali su imunitetna prava na području svog odbora.

U selima i manjim gradovima (varošicama, trgovištima) sazivali su se mjesni zborovi birača u svrhu razmatranja pitanja koja se odnose na život sela odnosno mjesta i rad mjesnog narodnog odbora. Zborove birača sazivali su mjesni narodni odbori prema potrebi, a najmanje jednom u dva mjeseca. Zborom je upravljalo predsjedništvo koje je birao zbor birača. Mjesni narodni odbor bio je dužan na svojoj sjednici raspravljati o zaključcima zbora birača. U slučaju da mjesni narodni odbor smatra da se zaključci zbora birača odnose na više organe ili da su nezakoniti ili nepravilni, upućuje ih višem narodnom odboru.

Tijela državne vlasti u manjim mjestima su mjesni narodni odbori, a izvršni i upravni organi narodnih odbora koji ostvaruju zadatke i poslove iz nadležnosti

⁵ SL FNRJ 43/1946.

⁶ SL FNRJ 49/1949.

narodnih odbora bili su izvršni odbori. Izvršni odbor su činili predsjednik, potpredsjednik, tajnik i drugi članovi. Oni su izvršavali sve odluke, uputstva, naredbe i rješenja viših struktura državne uprave. Za proučavanje pojedinih pitanja narodni odbori mogu osnivati komisije: komisije za odluke, komisija za privredni plan i financije, mandatno-imunitetna komisija, komisija za molbe i žalbe...

U mjesnim narodnim odborima koji nemaju svoj izvršni odbor o svim poslovima iz svoje nadležnosti odluke donosi narodni odbor kao cjelina. Cjelokupnom administracijom narodnih odbora upravljali su predsjednik i tajnik.

U mjesnim izvršnim odborima manjih kotara nema odsjeka. U tim odborima predsjednik i tajnik rukovode neposredno pojedinim granama državne uprave.

2.7. Odnosi i veze

Za vrijeme svog postojanja MNO Mrljane nalazio se do 1950. u sastavu Narodnog odbora kotara Zadar koji je potvrđivao njegov status, davao uputstva i smjernice pri ostvarivanju zadataka, pružao im organizacijsku i drugu stručnu pomoć i vršio nadzor nad zakonitošću njihova rada. Od 1950. do 1952. godine MNO Mrljane nalazio se u sastavu Kotara Zadar-otoci. Nakon ukidanja područja ulaze u sastav novoosnovanog Narodnog odbora gradske općine Pašman.

2.8. Povijest arhivskog fonda

Gradivo fonda preuzeto je u DAZD od SO Biograd na Moru. Prilikom preuzimanja gradiva sastavljen je primopredajni zapisnik 02. kolovoza 1967. godine. Fond je upisan u Knjigu primljenog arhivskog gradiva pod rednim brojem 94/1967.

2.9. Način preuzimanja

Gradivo fonda preuzeto je u DAZD po službenoj dužnosti.

3. SADRŽAJ I USTROJ

3.1. Djelokrug i sadržaj

Gradivo se sastoji od predmetnih spisa. Najveći dio gradiva odnosi se na opće spise. U fondu su zastupljeni dopisi, razne molbe, potvrde, žalbe, izvješća o radu, zapisnici sa sjednica koji se uglavnom odnose na uređenje mjesne luke, spisi općih poslova i uredskog poslovanja, povjerljivi i strogo povjerljivi spisi koji se odnose uglavnom na spise Vojnog odsjeka, spisi vezani za privredu, potvrde o otkupu vune, financije (upute za naplatu poreza, završni računi, spiskovi dužnika...), sudsku praksu, poljoprivredu i šumarstvo (veterinarske evidencije, unapređenje voćarstva, maslinarstva i sl.), trgovinu i opskrbu, odobrenja, odluke npr. rješenja o otkupu masti, požurnice za naplatu poreza, popisi socijalno ugroženih lica, rješenja o izdavanju pomorskih knjižica, pregledi nezaposlenih, podaci o školovanim osobama i sl. te spisi Matičnog ureda.

3.2. Plan sređivanja

Gradivo je zatečeno u nesređenom stanju, stoga se pristupilo uspostavi kronološkog reda te tematskom principu sređivanja gradiva. Prilikom obrade fonda nisu zatečeni urudžbeni zapisnici. Nakon toga pristupilo se identifikaciji spisa. Na početak fonda stavljeni su zapisnici sa sjednica. Dio fonda čine Opći spisi tajništva u kojima je dokumentirana djelatnost stvaratelja, složeni po godinama, a unutar godina nastanka spisi su složeni prema brojevima u rasponu od najmanjeg prema najvećem. Dio spisa tajništva koji nemaju pečat i urudžbeni broj složeni su kronološki. Nakon toga slijede strogo povjerljivi i povjerljivi spisi te ostali spisi složeni tematski po vrsti djelatnosti:

- Spisi Povjereništva za trgovinu i opskrbu, Uprave za otkup
- Spisi Povjereništva za državne nabavke
- Spisi Povjereništva za poljoprivredu i šumarstvo
- Spisi Povjereništva za ribarstvo
- Spisi Povjereništva za financije
- Spisi Povjereništva za lokalnu industriju i obrt
- Spisi Povjereništva socijalnog staranja i narodnog zdravlja, Socijalno-zdravstvenog odsjeka
- Spisi Povjereništva rada i Uprave za radnu snagu
- Spisi Povjereništva za prosvjetu i kulturu
- Spisi Odsjeka/Povjereništva unutrašnjih poslova
- Spisi Povjereništva lokalnog saobraćaja
- Spisi Povjereništva komunalnih poslova
- Spisi Povjereništva za turizam
- Spis Vojnog odsjeka
- Spisi Matičnog ureda
- Statistički podaci-privreda, poljoprivreda, stočarstvo, spisi osigurane opskrbe te statistika Vojnog odsjeka

- Razna uputstva, programi, planovi i sl.

3.3. Odabiranje, izlučivanje i rokovi čuvanja

Tijekom arhivističke obrade spisa zbog male sačuvanosti gradiva postupak izlučivanja je minimalno proveden tj. izlučeni su umnoženi spisi, potvrde, dostavnice i sl. Zapisnik o izlučenom gradivu bit će naknadno priložen inventaru.

3.4. Dopune

Daljnjeg preuzimanja gradiva neće biti.

4. UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

4.1. Uvjeti dostupnosti

Gradivo fonda dostupno je svim građanima sukladno Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva (NN 67/99) i Pravilniku o radu čitaonice DAZD-a.

4.2. Uvjeti objavljivanja ili umnožavanja

Objavljivanje ili umnožavanje dozvoljeno je u skladu s Pravilnikom o korištenju arhivskog gradiva i Pravilniku o radu čitaonice DAZD-a.

4.3. Jezik i pismo u gradivu

Gradivo je na hrvatskom jeziku i pisano je latinicom.

4.4. Tvarne značajke i tehnički uvjeti

Spisi su u zadovoljavajućem stanju i gradivo fonda je jasno čitljivo.

4.5. Obavijesna pomagala

Obavijesna pomagala za fond MNO Mrljane je sumarni inventar istoimenog fonda.

4.6. Pravni položaj

Gradivo ima status javnog arhivskog gradiva.

5. DOPUNSKI IZVORI

5.1. Postojanje i mjesto čuvanja izvornika

Gradivo fonda čuva se u DAZD-u pod signaturom MNO Mrljane HR-DAZD-

5.2. Postojanje i mjesto čuvanja preslika

Preslik ne postoji

5.3. Dopunski izvori

Gradivo je provenijencijom vezano za fond Narodnog odbora kotara Zadar te duge fondove narodnih odbora.

5.4. Bibliografija

1. Službeni list FNRJ br. 43 iz 1946.g.
2. Službeni list FNRJ br. 49 iz 1949.g.
3. Narodne novine RH br. 3 iz 1946.g.
4. Narodne novine RH br. 60 iz 1947.g.
5. Narodne novine RH br. 29 iz 1949.g.
6. Narodne novine RH br. 27 iz 1950.g.
7. Narodne novine RH br. 16 iz 1952.g.

6. PODRUČJE NAPOMENA

6.1. Kontrola opisa

Prilikom citiranja navodi se signatura i kratica naslova fonda HR-DAZD-189 (npr. HR-DAZD-189,MNOM, kutija 1., spis 1/51).

6.2. Izvornik nije dostupan na mikrofilmu.

6.3. Popis kratice

MNOO-Mjesni narodno-oslobodilački odbor

NO-Narodni odbor

NOK-Narodni odbor Kotara

MNO-Mjesni narodni odbor

SL FNRJ-Službeni list Federativne Narodne Republike Jugoslavije

NN NRH-Narodne novine Narodne Republike Hrvatske

DAZD-Državni arhiv u Zadru

ISSAR(CPF)-Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji

ISAD(G)-Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva

g.-godina

str.-stranica

d/m-dužnih metara

sl.-slično

br.-broj

tj.-to jest

KPH-Komunističke partije Hrvatske

7. PODRUČJE KONTROLE RADA

7.1. Napomena arhivista

Sumarni inventar izradila je Barbara Crnković.

7.2. Pravila i konvencije

Opis je izrađen po uputstvima Opće međunarodne norme za opis arhivskog gradiva ISAD (G).

7.3. Nadnevak izrade

veljača, 2018.

Sumarni inventarni popis arhivskog gradiva

Mjesnog narodnog odbora Mrljane

1945.-1952.

Broj arhivske jedinice	Sadržaj	Raspon godina	Kutija
1.	Zapisnici sa sjednica (5 zapisnika)	1949.- 1950.	1
2.	Opće upravno poslovanje		1
2.1	Opći spisi (s urudžbenim brojem)	1945. (br.62)	1
	Opći spisi (s urudžbenim brojem)	1949. (3/386)	1
	Opći spisi (s urudžbenim brojem)	1951. (1/233)	1
	Opći spisi (s urudžbenim brojem)	1952. (1/103)	1
2.2	Opći spisi (bez urudž. broja)	1948.	1
	Opći spisi (bez urudž. broja)	1949.	1
	Opći spisi (bez urudž. broja)	1950.	1
	Opći spisi (bez urudž. broja)	1951.	1
2.3	Strogo povjerljivi spisi	1949.	1
	Strogo povjerljivi spisi	1950.	1
	Strogo povjerljivi spisi	1951. (1/113)	1
2.4	Povjerljivi spisi	1948.	1
	Povjerljivi spisi	1949.	1
	Povjerljivi spisi	1950.	1
	Povjerljivi spisi	1951.	1
	Povjerljivi spisi	1952. (14/74)	1
3.	Spisi Povjereništva za trgovinu i opskrbu, Uprave za otkup	1948.	1
	Spisi Povjereništva za trgovinu i opskrbu, Uprave za otkup	1949.	1
	Spisi Povjereništva za trgovinu i opskrbu, Uprave za otkup	1950.	1
	Spisi Povjereništva za trgovinu i opskrbu, Uprave za otkup	1951.	1
3.1	Potvrde o otkupu vune	1948.	1
4.	Spisi Povjereništva za državne nabavke	1949.	1

	Spisi Povjereništva za državne nabavke	1950.	1
5.	Spisi Povjereništva za poljoprivredu i šumarstvo	1948.	1
	Spisi Povjereništva za poljoprivredu i šumarstvo	1949.	1
	Spisi Povjereništva za poljoprivredu i šumarstvo	1950.	1
	Spisi Povjereništva za poljoprivredu i šumarstvo	1951.	1
5.1	Potvrde za izradu maslinovog ulja	1951.	1
6.	Spisi Povjereništva za ribarstvo	1948.	1
	Spisi Povjereništva za ribarstvo	1949.	1
	Spisi Povjereništva za ribarstvo	1950.	1
	Spisi Povjereništva za ribarstvo	1951.	1
7.	Spisi Povjereništva za financije	1948.	1
	Spisi Povjereništva za financije	1949.	1
	Spisi Povjereništva za financije	1950.	1
	Spisi Povjereništva za financije	1951.	1
8.	Spisi Povjereništva za lokalnu industriju i obrt	1948.	1
	Spisi Povjereništva za lokalnu industriju i obrt	1949.	1
9.	Spisi Povjereništva socijalnog staranja i narodnog zdravlja, Socijalno-zdravstveni odsjek	1948.	
	Spisi Povjereništva socijalnog staranja i narodnog zdravlja, Socijalno-zdravstveni odsjek	1949.	1
	Spisi Povjereništva socijalnog staranja i narodnog zdravlja, Socijalno-zdravstveni odsjek	1950.	1
	Spisi Povjereništva socijalnog staranja i narodnog zdravlja, Socijalno-zdravstveni odsjek	1951.	1
10.	Spisi Povjereništva rada i Uprave za radnu snagu	1948.	1
	Spisi Povjereništva rada i Uprave za radnu snagu	1949.	1
	Spisi Povjereništva rada i Uprave za radnu snagu	1950.	1
	Spisi Povjereništva rada i Uprave za radnu snagu	1951.	1
11.	Spisi Povjereništva za prosvjetu i kulturu	1949.	1
	Spisi Povjereništva za prosvjetu i kulturu	1950.	1
	Spisi Povjereništva za prosvjetu i kulturu	1951.	1
12.	Spisi Povjereništva/Odsjeka unutrašnjih poslova	1949.	1
	Spisi Povjereništva/Odsjeka unutrašnjih poslova	1950.	1
	Spisi Povjereništva/Odsjeka unutrašnjih poslova	1951.	1
13.	Spisi Povjereništva lokalnog saobraćaja	1949.	1
	Spisi Povjereništva lokalnog saobraćaja	1950.	1
	Spisi Povjereništva lokalnog saobraćaja	1951.	1
14.	Spisi Povjereništva komunalnih poslova	1949.	1
	Spisi Povjereništva komunalnih poslova	1950.	1
	Spisi Povjereništva komunalnih poslova	1951.	1
15.	Spisi Povjereništva za turizam	1950.	1
16.	Spisi Vojnog odsjeka	1949.	1
	Spisi Vojnog odsjeka	1951.	1
17.	Matični ured		1
17.1	Isprave Knjige državljana	1949. (1/19)	1
	Isprave Knjige državljana	1950. (1/16)	1
17.2	Isprave MK vjenčanih	1946.	1

